

Boganmeldelse

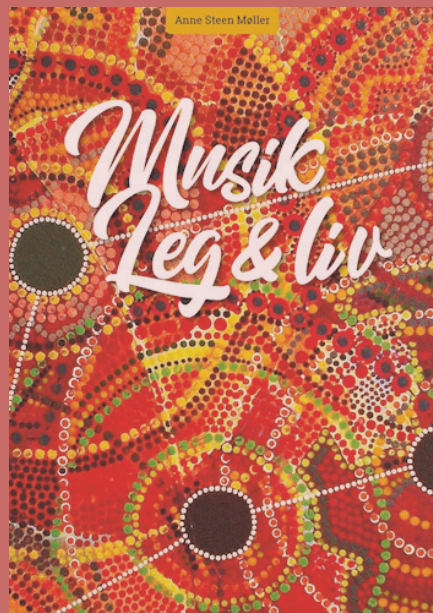
Musik, Leg & Liv

Anne Steen Møller – 2021

Musik, leg og liv

Udgivet af Anne Steen Møller – 202 sider.

Pris: 245 kr.

Sofie Buchhave

cand.mag. i musikterapi.
Musikterapeut ved Specialskolen
Bramsnæsvig. sob@bramsnaesvig.dk

Musikterapeut Anne Steen Møller har siden 1987 arbejdet ved Landsbyen Sølund og har nu skrevet en bog baseret på sine talrige erfaringer derfra. Landsbyen Sølund ligger i Skanderborg og er et bosted for ca. 240 voksne mennesker med nedsat fysisk og psykisk funktionsevne. Anne Steen Møller er en pioner indenfor specialområdet i Danmark, og er måske særligt kendt for udviklingen af det musikterapeutiske vurderingsredskab De 5 kontaktniveauer, som blandt meget andet også præsenteres i denne bog. "Musik, leg og liv", er udover bogens titel, også titlen på den pædagogiske

metode, som Møller har udviklet gennem sine 35 års virke ved Landsbyen Sølund. Omdrejningspunktet for metoden er at bruge leg og musik til at skabe meningsfuldt og trygt samvær med mennesker med nedsat funktionsevne.

Bogen henvender sig først og fremmest til fagpersoner, som arbejder med mennesker med nedsat funktionsevne; både børn, unge og voksne. Derudover kan bogen bruges bredt som inspiration indenfor bl.a. sundhedssystemet og i omsorgsfag, da den giver en grundig og meget nuanceret indføring i arbejdet med relationsdannelse.

"Musik, leg og liv" er skrevet i et lettilgængeligt sprog og med et rigt antal case-beskrivelser. Der er ganske få kildehenvisninger, set i forhold til den lange bog, da den i stor udstrækning bygger på forfatterens egen erfaring gennem mange år. Som nævnt i forordet, er Møllers metode "Musik, leg og liv" særligt inspireret af filosofien Gentle Teaching, som er udviklet af den amerikanske psykolog John McGee og implementeret i Landsbyen Sølund i 1990'erne. Desuden refererer bogen enkelte steder til musikterapiteori (bl.a. Bonde og Ruud), udviklingspsykologi (bl.a. Stern og Trevarthen) og hjerneforskning (bl.a. Fredens).

Bogen indeholder seksten kapitler. Jeg vil i det følgende dykke ned i nogle af dem.

Kapitel et introducerer det udviklingspsykologiske perspektiv og gennemgår hvordan musikkens grundelementer: rytme, melodi, dynamik etc., har afgørende betydning i det relationelle arbejde og generelle oplevelse af livskvalitet. I kapitel to "Den magiske relation" undersøger Møller hvilke forudsætninger, der kræves for at danne en relation. Møller inddrager Kirkegaards begreb hjælpekunst og skriver derom: "Samværet med mennesker, der på den ene eller den anden måde har brug for andres hjælp til at kunne udvikle sig og tage del i verden, er en betroet opgave" (s. 27). Kapitlet sætter rammen for det menneskesyn som bogen repræsenterer, heriblandt pointen om at mennesker med nedsat funktionsevne ofte ikke har mulighed for at række ud og bede om hjælp, og at det derfor er fagpersonens opgave at invitere til socialt samvær.

I kapitel tre introduceres to begreber, væren og gøren, som er to tilstandsformer vi finder os i, når vi er vågne. Væren relaterer sig til tryghedsskabende og samsende samvær, mens gøren aktiveres i forbindelse med meningsskabende fælles udfoldelse og aktivitet. De to tilstandsformer giver et godt metodisk udgangspunkt for at finde frem til hvilke aktiviteter en relation skal basere sig på. Møller vender løbende tilbage til begreberne væren og gøren igennem sin bog.

I kapitel fire "Laboratoriet for indtryk og udtryk" beskriver Møller bl.a. hvordan hun bruger sin krop i interaktionen med borgerne. Hun taler om brugen af sine hænder: "For mange år siden opdagede jeg, at jeg ved at vende hænderne opad og holde dem afventende foran mig, næsten uden at se på personen, kunne tilbyde mig selv, uden at det blev opfattet som et krav. Invitationen blev modtaget og hænder lagt i mine hænder" (s. 61). Det er en handling, som jeg selv (nu mere bevidst) anvender i mit arbejde med børn og unge, og den lille gestus beskriver meget passende, hvordan relationsdannelse fordrer et enormt ansvar fra den fagprofessionelles side, men også baserer sig på tillid og kærlighedsfyldt samvær.

I kapitel fem introducerer Møller Relationsmodellen, som (sammen med de to tilstande væren og gøren) inddrager begreberne tryghed, mening, motivation og udvikling (s. 69). Begrebernes betydning i relationsarbejdet udfoldes i de efterfølgende fire kapitler.

I kapitel ti "Fællesværket" introducerer Møller konkrete aktiviteter og måder at være sammen på, borger og fagperson imellem, med præmissen om at aktiviteten skal have værdi og føles vedkommende for både fagperson og borger. Kun derigennem kan samspillet i relationen opleves autentisk og bidrage til at skabe fælles forståelse af at gøre noget sammen. Aktiviteterne i "Fællesværket" er vidt forskellige, og har til formål at vise de mange alternative indgange man kan have i at arbejde relationelt. Aktiviteterne er både til grup-

per og individuelt og præsenteres under seks forskellige kolonner målrettet forskellige formål. Eksempelvis fokuserer den første kolonne på Musik til tryghedsskabende samvær. Her handler det om at skabe et trygt rum for borgere og medarbejdere. Én aktivitet som præsenteres er, at lave afspænding med sanseredskaber og musik. Sanseredskaber kan fx være tørklæder, fjer eller bolde. Møller udstikker her et vigtigt princip, som jeg nu også selv har taget til mig i mit musikterapeutiske arbejde, nemlig det at vise og demonstrere på egen krop hvad der skal ske. Møller skriver: "Spejlnuonerne aktiveres, når man starter med at vise, hvad man gør. Det skaber en kropslig forestilling i den anden om, hvordan denne berøring føles, hvilket gør det lettere at modtage berøringen" (s.113). Samtlige aktiviteter i kapitlet er detaljeret beskrevet og dermed lette at tage i brug.

Kapitel 11, "Medarbejderens praksis", indeholder case-beskrivelser fra Møllers kollegaer, som fortæller hvordan de anvender musik i dagligdagen, eksempelvis i forbindelse med træningssammenhænge eller omsorgsopgaver. Møllers vurderingsredskab De 5 Kontaktniveauer (første gang introduceret i 1994) præsenteres i kapitel tretten. Her beskriver Møller, at De 5 kontaktniveauer ikke kun er tiltænkt musikterapeuter, men kan anvendes af alle faggrupper, som arbejder med mennesker med nedsat funktionsevne - også mennesker med demens. I kapitel fjorten og femten anbefaler Møller konkrete musikinstrumenter og rammesange til arbejdet med mennesker med nedsat funktionsevne,

heriblandt også henvisning til 21 sange indspillet af bandet "Basseralle" i forbindelse med udgivelsen af bogen. Sangene ligger tilgængeligt online på www.basseralle.dk/anne-steen. Kapitel 14 og 15 kunne sammen med kapitel 10 i mine øjne fint fungere som sin egen selvstændige bog eller metodehæfte.

Bogen er meget grundig i sin gennemgang af samspilsformer – lege og aktiviteter – samt i beskrivelsen af det bagvedliggende rationale for Møllers metode "Musik, leg og liv". Der er rigtig mange relevante case-beskrivelser. I et samlet blik på bogen kunne den godt have været inddelt i tre selvstændige bøger; eksempelvis et metodehæfte, et teorihæfte, samt i form af en helt praksisnær beskrivelse af arbejdet med mennesker med nedsat funktionsevne. En sådan inddeling ville gøre materialet mere tilgængeligt for læseren. Et selvstændigt metodehæfte kunne eksempelvis gøre det lettere for en pædagog at finde inspiration til konkrete lege og aktiviteter, mens det for den musikterapistuderende kunne være brugbart med en overskuelig teoretisk og analytisk indføring i det musikterapeutiske arbejde indenfor specialområdet. I læsningen af bogen fik jeg desuden lyst til at case-beskrivelserne fik deres egen selvstændige udgivelse, da der er så mange rørende beskrivelser af interaktion og samvær; den teksttunge bog kommer til at skygge lidt for de mange smukke fortællinger fra hverdagen, fordi den vil så meget på en gang.

Som ansat på en specialskole, synes jeg at bogen byder på mange guldgruber; både i forhold til hvordan jeg analytisk (eksempelvis med hjælp fra begreberne væren og gøren), kan blive endnu mere skarp på mine elevers behov, og samtidig kommer bogen med gode betragtninger om vigtigheden af selvomsorg og godt kollegaskab. Bogen inspirerer således til en væsentlig nuancering i arbejdet med at danne relationer, og den sætter fokus på den grundighed vi som fagpersoner bør og skal tilgå relationsarbejdet med.